

De overtuiging van Paul de Krom

Sociale diensten moeten straks meer doen met minder geld, maar Paul de Krom, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, is ervan overtuigd dat dat kan. Niet alleen door de budgetten van Wajong, Wij, bijstand en Wsw samen te voegen en de toelatingscriteria aan te scherpen, maar ook door de middelen effectiever en gericht te gebruiken.

TEKST: DORINE VAN KESTEREN EN PETER BOORSMA,
FOTO'S: JEROEN POORTVLIET

Tegen het einde van het gesprek veert Paul de Krom plotseling op. De toon en de blik worden fel bij de vraag of er niet een groep uitkeringsgerechtigden is die je kunt afschrijven. Gewoon, omdat werken er voor hen niet in zit. Maar daar is de kersverse staatssecretaris van VVD-huize de man niet naar. "Bij de introductie van de Wwb in 2004 zeiden de tegenstanders: er zijn mensen bij wie het nooit gaat lukken. Maar de wet is een eclatant succes: het granieten bestand is met tweederde gedaald! En ook toen de Wao werd omgevormd tot de Wia, bleken er uiteindelijk veel meer mensen bemiddelbaar naar de arbeidsmarkt dan van tevoren werd gedacht. Uiteraard zijn er mensen die veel moeilijker aan de slag komen dan anderen. Maar de overheid moet heel erg uitkijken om te zeggen: U kunt niets. Want dan neem je mensen niet serieus."

De Krom zit inmiddels vier maanden op zijn post en heeft het gevoel goed ingewerkt te zijn. "Ik ben uitgebreid door de wasmachine van Sociale Zaken gehaald. Toen ik dat tijdens gesprekken, werkbezoeken en presentaties vertelde aan mensen, hoorde ik binnen het ministerie dat dit nog maar de voorwas is." Maar hij heeft het naar zijn zin. "Je wordt door dit beleidsterrein gegrepen, dat is bij mij ook al gebeurd", zeg hij in de loop van het gesprek in een bijzinetje.

De media noemen u een 'vertolker van het rechtse geluid'. Gaat u het heel anders doen dan uw PvdA-voorgangers?

"De bevlogenheid en betrokkenheid van Aboutaleb en Klijsma spreken mij erg aan. Het is ook goed dat zij veel buiten de deur keken. Daar ga ik mee door: elke maandagmiddag is gereserveerd voor werkbezoeken. Ik wil in het beleid wel meer nadruk leggen op de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Dit kabinet wil toe naar een meer activerend sociaal stelsel: mensen in hun kracht zetten, in plaats van bevestigen in hun zwakte."

Gebeurde dat tot nu toe onvoldoende?

"Ik hoor nog steeds geluiden als: de overheid moet mensen zo snel mogelijk naar voorzieningen leiden. Dat is waar, als zij ondersteuning nodig hebben. Maar er hoort wel een verhaal bij, namelijk dat zij er ook weer uit gaan zodra dat kan. Onze ambitie is zoveel mogelijk mensen van een uitkering naar een baan te brengen. Los van de sociaal-maatschappelijke relevantie om zoveel mogelijk mensen aan het werk te krijgen, is er een economische noodzaak: door de vergrijzing ontstaat er een tekort op de arbeidsmarkt. Vorig jaar stroomden er voor het eerst meer >

‘Van mensen zelf mag je ook verwachten dat ze hun best doen om uit de uitkering te komen’

mensen uit dan in, en dit verschil zal alleen maar toenemen. We hebben iedereen dus hartstikke nodig. Ook de mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.”

Maar dan moeten werkgevers hen wel aannemen...

“Ik ben ervan overtuigd dat werkgevers het belang daarvan gaan inzien, simpelweg omdat ze voldoende mensen moeten hebben om hun bedrijf te bemannen. Verder moet de overheid een gereedschapskist samenstellen, die het voor werkgevers aantrekkelijk maakt mensen met een arbeidshandicap aan te nemen. Dan denk ik aan *jobcoaches*, die zorgen voor de vereiste begeleiding op de werkvloer. Of aan adviezen over *jobcarving*, waarbij functies zo worden aangepast dat zij geschikt zijn voor deze doelgroep. Veel werkgevers zijn heel bereidwillig, maar hebben geen zin in gedoe of een tocht langs allerlei loketten. Daarom willen wij de polisvoorwaarden van de Wij, de Wajong, de Wsw en Wwb gelijkgeschakelen en de uitvoering in één hand - bij de gemeenten - leggen.”

Geen quota?

“Ik geloof niet in modellen die mensen iets wat ze zelf niet willen, dwingend opleggen. Dat is niet in het belang van de mensen waar het om gaat, noch in het belang van werkgevers. Ik ben bij bedrijven op bezoek geweest die uit overtuiging mensen met een arbeidshandicap in dienst hebben - en dan zie je zo'n enthousiasme. Het is die overtuiging, in combinatie met het eigenbelang van bedrijven - krapte op de arbeidsmarkt - waarop ik mijn optimisme baseer.”

U pleit voor één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt.

“In nauwe samenwerking met gemeenten wil ik een nieuwe regeling ontwerpen, waarbij Wsw, Wajong, Wwb en Wij worden samengevoegd. Eén regeling biedt kansen voor iedereen, en gemeenten kunnen zelf kiezen wanneer ze welk

instrument inzetten. De grondgedachte wordt dat mensen die nog wel arbeidsvermogen hebben, zoveel mogelijk geprikkeld worden om aan het werk te gaan. Werken moet lonen. Overigens willen een heleboel mensen natuurlijk ook gewoon graag aan het werk.”

Eén regeling, dus geen uitzonderingen meer?

“Er moet een goed vangnet zijn voor mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Voor deze categorie blijft de Wajong gewoon bestaan. Hetzelfde geldt voor de Wsw en mensen die alleen op een beschutte werkplek kunnen werken.”

Volgens de media gaat u 30.000 arbeidsplaatsen in de sociale werkvoorziening schrappen.

“Dat klopt niet. De rechten en plichten voor mensen die op dit moment in de Wsw zitten, veranderen niet. We gaan wel veel scherper beoordelen wie nu echt alleen in zo'n beschutte werkomgeving kan werken en wie niet. Op grond daarvan verwachten we dat de instroom vanaf 2014 zal teruglopen. Uit de cijfers blijkt dat er nu toe veel mensen in de Wsw zitten die ook prima bij een reguliere werkgever aan de slag zouden kunnen. Zowel Wajong als Wsw blijven in de toekomst beschikbaar voor de mensen voor wie die regelingen oorspronkelijk bedoeld waren: als arbeid of gedeeltelijke arbeid bij een reguliere werkgever niet mogelijk is.”

Divosa is ook warm voorstander van één regeling. Tegelijk is er kritiek op het geringe budget dat gemeenten krijgen om de regeling uit te voeren.

“We zullen meer moeten doen met minder geld, maar dat kan. In de Tweede Kamer en in het veld loopt al lange tijd een discussie over de effectiviteit van re-integratiemiddelen. Ik ben ervan overtuigd dat je deze veel effectiever en gericht kunt inzetten dan nu gebeurt. Zeker als je dat combineert met de financieringssystematiek van de nieuwe regeling, waarbij de financiële schotten tussen de verschillende regelingen verdwijnen en er meer flexibiliteit en vrijheid ontstaat om de budgetten in te zetten.”

Waar valt die effectiviteit te halen?

“Beter organiseren is één manier. Minder budget dwingt ook tot keuzes. Onlangs ben ik op bezoek geweest bij het Arbeidstrainingscentrum in Amersfoort. Daar wordt op een heel aansprekende manier gewerkt met mensen die moeilijk inpasbaar zijn in een gewone werkomgeving. Die worden daar in hun kraag gegrepen en meteen wordt

toegewerkt naar een baan. In het ATC kunnen ze een vak leren, dan gaan ze op stage en daarna aan het werk. Dat was een enthousiast verhaal. Je ziet dat als het lukt iemand aan het werk te krijgen, dat de mensen zelf ook een kick geeft. We zijn ook bij Nuon geweest, dat 250 mensen in een programma heeft van wie de helft daar ook aan het werk komt. Dat zijn echt mooie resultaten.”

De groeiende instroom in de Wajong wordt ook verklaard uit het groeiende aantal kinderen in het speciaal onderwijs. Veel van hen gaan direct naar de Wajong. Moet u dan niet in gesprek met uw collega van Onderwijs?

“Daar heb ik al met haar over gesproken. Ik wil voor cliënten én werkgevers de uitvoering zoveel mogelijk in één hand leggen. Jeugdzorg gaat van de provincie naar de gemeente en er gaat het een en ander veranderen in de Awbz en de Wmo. Als we dan ook de uitvoering van die ene regeling bij gemeenten leggen, kunnen zij hun dienstverlening voor de cliënten beter organiseren en echt de regie nemen over de keten. Dat is het perspectief voor ons, voor werkgevers én cliënten. Ik zie de regeling ‘Werken naar vermogen’ dan ook als stap op weg naar dat perspectief en dat betekent dat we binnen het kabinet nauw overleg hebben met de andere relevante beleidsterreinen over afstemming van de maatregelen.”

Wat betekent dat voor de mensen die bij sociale diensten werken?

“In algemene zin is dat moeilijk te zeggen. Mij valt wel de bevoegdheid en gedrevenheid van de mensen uit dit vakgebied op. Laatst vroeg ik iemand: *what makes you tick?* ‘De enorme kick die je krijgt als je hebt kunnen zorgen dat iemand in problemen weer op eigen benen kan staan’, was zijn antwoord. Op die bevoegdheid moeten we voortbouwen. Er is zoveel energie om meer te doen en dingen beter te doen. Wij zijn nu bezig de condities te scheppen waaronder gemeenten hun werk optimaal kunnen doen.”

U legt veel nadruk op de focus op werk. Is activering voor u geen resultaat? Een vrouw die haar huis niet uitkomt maar uiteindelijk toch een middag vrijwilligerswerk gaat doen, wat vindt u daarvan?

“Vrijwilligerswerk is altijd heel belangrijk.”

Maar het is niet betaald...

“Zolang iemand een uitkering heeft en daarbij vrijwilligerswerk doet, is dat altijd goed. Maar de re-integratie moet altijd gericht zijn op werk. Ons sociaal stelsel is

gebaseerd op draagvlak en solidariteit. We hebben onze samenleving zo ingericht, dat er een vangnet is voor mensen die het op eigen kracht niet redden. Dat is rechtvaardig. Daar staat tegenover dat je ook van de mensen zelf mag verwachten dat ze hun best doen om uit de uitkering te komen. Dat als het beroep op de samenleving niet nodig is, zij hun eigen verantwoordelijkheid nemen. Zo houd je ook dat draagvlak voor ons sociale stelsel in stand.” *

Wie is Paul de Krom?

Paul de Krom werd in 1963 geboren in Zutphen. Na het vwo haalde hij in 1987 zijn doctoraal examen juridische wetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen. Daarna ging hij aan de slag als hoofdambtenaar bij het bureau van de secretaris-generaal van het ministerie van Defensie. Hij deed dit deels als dienstplichtig reserveofficier. In 1989 werd hij consultant public affairs bij Industriële Consulanten Nederland in Den Haag. Van 1991 tot 2003 werkte De Krom in verschillende functies bij Shell in Pernis, Den Haag, Dubai en Londen. In 2003 werd De Krom Tweede-Kamerlid voor de VVD. Hij hield zich onder meer bezig met de portefeuilles milieu, energie, verkeer en vervoer, immigratie en integratie. In oktober werd hij benoemd tot staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het kabinet-Rutte-Verhagen. De Krom is gehuwd en heeft drie kinderen.